

DOI: 10.31866/2616-745X.14.2024.319347

УДК 327-025.56

АСИМЕТРИЧНА ПАРАДИГМА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Дерев'янку Ігор Петрович

*Кандидат історичних наук, доцент,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2908-6405>,
e-mail: derevianko_ip@ukr.net
Національний авіаційний університет,
Відрадний пр., 4, Київ, Україна, 02000*

Надіслано:

03.08.2024

Рецензовано:

20.08.2024

Прийнято:

07.09.2024

Для цитування:

Дерев'янку, І.П., 2024. Асиметрична парадигма міжнародних відносин. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, 14, с.7-18. doi: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.14.2024.319347>.

У статті аналізується асиметрична парадигма міжнародних відносин. Зазначено, що теорія асиметрії є практичним структурним підходом до теорії міжнародних відносин, що базується на фундаментальній реальності асиметричної влади серед національних держав, які прагнуть розбудувувати міцні та стабільні відносини. Мета дослідження полягає в аналізі асиметричної парадигми міжнародних відносин, розробленої американським політологом Б.Уомаком. Для досягнення поставленої мети був використаний системний підхід, який сприяв комплексному розгляду становлення асиметрії. Під час проведення дослідження найбільш широко були використані загальнонаукові методи дослідження (аналіз, конкретизація, порівняння). Статтю побудовано на основі історичного, аксіологічного та компаративного методів, які дозволяють окреслити теоретичні аспекти асиметрії. Наукова новизна дослідження полягає в аналізі теорії асиметрії, започаткованої американським вченим Б. Уомаком, як нової парадигми вивчення міжнародних відносин. Важливим вбачається розширення теоретичних і практичних основ цієї тематики з огляду на виклики міжнародній безпеці та посилення конфронтації на міжнародній арені. На тлі зростання зацікавленості науковцями теорією асиметрії Б.Уомак прагне запропонувати нове бачення різних аспектів асиметрії міжнародних відносин, які йдуть в розріз із усталеними поглядами. Дослідник розглядає асиметрію як об'єктивну та стійку умову міжнародної

політики, яку підтримує парадоксальна нездатність великих держав не тільки фізично приєднати до себе слабкіших держав-сусідів, але в багатьох випадках домогтися від них певних поступок.

Ключові слова: теорія асиметрії; асиметричні відносини; парадигма; Б. Уомак.

Вступ

Сучасні тенденції, динаміка міжнародних взаємодій вимагають розгляду різних теорій міжнародних відносин, що сприяли б кращому розумінню реалій сьогодення. Продовжуючи цей аргумент, конструктивістський підхід дає змогу визнати умовний характер цих теорій та парадигм. Пропонуючи своє бачення, вони впливають на розуміння, сприйняття подій, явищ, а відтак і прийняття рішень, які, зі свого боку, посилять або спростують ту чи іншу теорію. Цей постійний цикл не означає, що потрібно стримувати прагнення, щоб визначити, охарактеризувати складну природу міжнародних відносин.

Сьогодні в епоху невизначеності та турбулентності спостерігається активне формування складних і багатовимірних моделей міжнародних відносин. У сучасній моделі світового порядку, яка позначена складними багатовимірними взаємодіями, безумовно ставиться під сумнів рівність у відносинах. А відтак постає проблема порушення рівності, тобто асиметрії у міжнародних відносинах.

На міжнародній арені асиметричні відносини постають досить своєрідним різновидом міжнародних відносин, що породжує окрему потребу в теоретико-методологічному підході, осмисленні та комплексному аналізі. Все це актуалізує тему і відносить її до однієї з найвагоміших у сучасній політичній науці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Поняття асиметрії стало важливою темою у теорії міжнародних відносин, однак база досліджень тематики є недостатньо об'ємною і широкою. Розпливчасті, неповні та несумісні визначення не призводять до формування загальноновизнаної концепції асиметрії міжнародних відносин і продовжують стримувати розвиток цього напрямку дослідження.

Безумовно, першість у дослідженні асиметрії міжнародних відносин належить американському політологу Б. Уомаку (Womack, 2004; 2006; 2010; 2016), який у своїх дослідженнях обґрунтував концепцію асиметричних відносин, започаткувавши тим самим теорію асиметрії як нову парадигму вивчення

міжнародних відносин, засновану на відносинах Китаю із країнами-сусідами та з іншими державами світу.

Сьогодні чимало науковців при дослідженні двосторонніх відносин все частіше послуговуються теорією асиметрії. Зокрема, теорія асиметрії була задіяна К. Тейєром (Thayer, 2011) при аналізі ключових двосторонніх та багатосторонніх механізмів, що сприяють управлінню відносинами між Китаєм та В'єтнамом.

Т. Лонг (Long, 2017), підкреслюючи значимість асиметрії у своїй науковій розвідці «Справа не в розмірах, а у відносинах: від малих держав до асиметрії», стверджує, що «різниця потенціалів не завжди дає очікуваний результат, але, незважаючи на це, асиметрія залишається стійкою характеристикою відносин, коли одна сторона переважає іншу за показниками могутності».

С. Мкуті (Mkuti, 2022) у своїй праці «Теорія асиметрії та її практичне застосування у боротьбі з тероризмом США і Кенії», використовуючи постулати теорії асиметрії, спростовує суперечливі твердження, що асиметрія влади між державами пов'язана із домінуванням.

Чималу увагу зазначеній тематиці приділяють такі вітчизняні дослідники, як Г. Перепелиця, Н. Осташ, З. Міщук, М. Розумний, В. Фісанов, М. Капітоненко, які у своїх дослідженнях концентрують увагу здебільшого на асиметричних силових потенціалах, асиметрії двосторонніх відносин, асиметрії у безпековій сфері. Утім теоретичний рівень дослідження асиметрії міжнародних відносин українськими вченими ще досить незначний у порівнянні із західними науковцями, особливо американськими.

Попри певні здобутки науковців у дослідженні феномену асиметрії, українською важливо розширити теоретичну і практичну складові цієї тематики з огляду на виклики міжнародній безпеці і посилення конфронтації на міжнародній арені.

Формулювання цілей статті

Мета дослідження полягає в аналізі асиметричної парадигми міжнародних відносин, розробленої американським політологом Б. Уомаком.

Виклад основного матеріалу дослідження

Для комплексного розуміння суті асиметрії на теоретичному та практичному рівнях необхідні ґрунтовна методологічна та фактологічна бази, продуктивні вихідні, концептуальні засади і прив'язка до відповідної теорії міжнародних відносин.

Парадигми вкрай необхідні та корисні для висвітлення певних вимірів або аспектів міжнародних відносин, але процес їх становлення є надто складним, оскільки вони характеризуються суперництвом різних теоретичних шкіл і відсутністю загальноприйнятих концепцій.

Якщо сьогодні не існує особливих розбіжностей щодо визначення міжнародних відносин як галузі співробітництва та конфронтації між різними

акторами та існує однаковість щодо важливості міжнародних явищ, то немає однаковості щодо глибинної сутності цих відносин та сил, які на них впливають. Тобто дослідження міжнародних відносин, які мають комплексний характер, сьогодні фрагментоване та роздроблене через відсутність згоди між дослідниками різних теоретичних шкіл щодо того, що складає специфіку, сутність його об'єкта.

Попри ескалацію наукового пошуку доводиться констатувати, що серед широкого кола дослідників триває дискусія із приводу теоретико-концептуальних підходів щодо розуміння сутності асиметрії міжнародних відносин. Концептуалізація асиметрії дозволяє переглянути методи традиційного західного мислення, демонструючи персоналізоване бачення.

У сучасних наукових дослідженнях термін «асиметрія» вживається доволі часто, характеризуючи різні сфери об'єктивної реальності: асиметричні відносини, інформаційна асиметрія, асиметрична взаємозалежність, асиметричні конфлікти, асиметричні війни.

Поняття асиметрії часто згадується у різних наукових працях із політології та міжнародних відносин. Визначення асиметрії міжнародних відносин, що найчастіше цитується в англо-саксонських і французьких роботах, трактується крізь призму показників могутності, статусу, односторонніх дій, конфліктних ситуацій.

Необхідність аналізу феномену асиметрії назріла як у зв'язку з поширенням цього поняття в науковому обігу, так і через посилення взаємозалежності і взаємовпливу держав. У науковій спільноті термін «асиметричний» викликає особливий інтерес з погляду формування нової парадигми міжнародних відносин. Вчення про асиметрію міжнародних відносин розвивається в політичній науці за рахунок розширення кола розв'язуваних теоретичних і практичних завдань. Будучи на перехресті надзвичайно різноманітних дисциплін, асиметрія викликає водночас різноманітні сприйняття.

Безперечний науковий та практичний інтерес представляє теоретична концепція американського дослідника Б. Уомака, який є новатором у дослідженні асиметрії міжнародних відносин. Автор усвідомлює, що через певні обмеження йому не вдалося розв'язати широке коло теоретичних та емпіричних проблем. Він не зображає свою теорію як готовий продукт, а радше розглядає її як незавершену працю.

Б. Уомак (Womack, 2016, p.1) стверджує, що в його праці «увага насамперед зосереджена на тих малоцікавих міжнародних відносинах – асиметричних міжнародних відносинах, у яких менша сторона не може загрожувати».

вати більшій, і все ж більша не може нав'язати свої переваги меншій ціною, прийнятною для себе».

Формуванню теорії сприяв досвід науковця як фахівця в галузі відносин між Китаєм і В'єтнамом, що дало змогу осмислити сутність асиметричних відносин.

Важливим структурним блоком є теоретичне розуміння, запропоноване відомим американським економістом німецького походження Альбертом Отто Хіршманом (Hirschman, 1980, pp.v–xii) (у передмові до розширеного його видання «Національна влада та структура зовнішньої торгівлі»). А. Хіршман стверджував, що нерівні вигоди від міжнародної торгівлі створюють ситуацію, в якій країна з найбільшим вирашем також має найбільшу втрату і стає залежною від країни, для якої ці вигоди менш важливі. Науковець відзначив асиметрію, яка може компенсувати залежність, створену нерівними вигодами від торгівлі. Оскільки відносини між маленькою країною та великою країною, ймовірно, будуть важливішими для маленької країни, існує ймовірність асиметрії уваги, що приділяється відносинам між двома країнами. Приміром, торгівля із Гватемалою може мати мало значення для Сполучених Штатів, тоді як торгівля зі США може мати велике значення для Гватемали (Baldwin, 2016).

Незалежно від того, наскільки корисним видається зосередження уваги на великих державах, важко заперечувати й цінність іншого погляду. На думку Б. Уомака (Womack, 2016, p.10), «асиметричні відносини – це відносини, у яких менша сторона значно більше схильна до взаємодій, ніж більша сторона, через невідповідність можливостей, але при цьому більша не може в односторонньому порядку диктувати умови відносин».

Водночас, як деякі фахівці стверджують, що кількість послідовних держав невелика, теорія Уомака (Womack, 2016, p.23) «заперечує, що асиметричні відносини залишаються проблематичними для сильнішої сторони і що стійке лідерство навіть із боку великої держави – це не просто питання збереження відносної влади». Уомак у своїй праці дає зрозуміти, що сильні роблять те, що можна здійснити (або економічно ефективно), а слабкі роблять те, що можуть.

Сильною стороною дослідження американського науковця є амбітний масштаб проекту. Він у межах своєї праці вдається до розбудови загальної теорії міжнародної політики з обговоренням категорії сили, можливостей, м'якої сили, етики, неправильного сприйняття, гегемоністських циклів. Але автор не зупиняється на досягнутому і додає обговорення політичних наслідків та політичних рекомендацій, беручи до уваги напрацювання широкого кола теоретиків міжнародних відносин: Д. Лейка, Р. Кеохейна, Дж. Ная, Т. Шеллінга, Р. Джервіса, П. Каценштейна, Р. Аксельрода, Р. Гілпіна.

Важливим у роботі Б. Уомака вбачається акцент на ролі витрат у відносинах між країнами. Чому сильні не перемагають слабкого? Не тому, що

вони не мають можливостей, а тому, що витрати переважають вигоди. Це не втрачає своєї актуальності і сьогодні. Б. Уомак (Womack, 2016, р.80) зазначає: «Якби в старі добрі часи варварів та імперій поразка малих була легкою, то так багато малих держав не вижило б».

Аналогія з поглядами Хіршмана також потребує подальшого уточнення. Одне з пояснень – можливо, найпоширеніше, – результат війни США із В'єтнамом пов'язаний з аргументом Хіршмана про асиметрію уваги. Сполучені Штати могли б виграти війну, але війна була важливіша для в'єтнамців, ніж для американців. Вашингтон не задіяв ресурси на повну силу, не приділив достатньо уваги перемозі. Однак у випадку Хіршмана асиметрія у вигодах від торгівлі є реальною, тоді як асиметрія у можливостях у В'єтнамі є проблематичною. Можливості, які мали значення у В'єтнамі, були тими, що мали відношення до перемоги у такій війні проти цього супротивника у цьому місці. Безумовно, США були здатні завдати поразки і знищити В'єтнам, але не зрозуміло, чи були Сполучені Штати здатні досягти своїх політичних цілей у цій війні проти цього супротивника (Baldwin, 2016).

На тлі зростання зацікавленості науковцями тематикою Б. Уомак прагне запропонувати нове бачення різних аспектів асиметрії міжнародних відносин, які йдуть в розріз із усталеними поглядами.

Б. Уомак розглядає асиметрію як об'єктивну та стійку умову міжнародної політики, яку підтримує парадоксальна нездатність великих держав не тільки фізично приєднати до себе слабкіших держав-сусідів, але в багатьох випадках домогтися від них певних поступок.

При застосуванні асиметрії до відносин на загальносистемному рівні у міркуваннях Б. Уомака спостерігається логічний розрив. Спочатку він акцентує увагу на ролі географії в асиметричних відносинах, тобто у встановленні відносин нерівності. Більшість прикладів асиметрії у його праці представляє досвід відносин між сильнішим і слабкішим сусідами. Такий підхід є цілком обґрунтованим. Адаже навіть в умовах всеосяжної глобалізації взаємодія між суміжними державами залишається більш інтенсивною, складною і важливішою, ніж їхній діалог із географічно віддаленими партнерами.

Проте Б. Уомак при виявленні наслідків нерівності для міжнародної системи ігнорує географічну обумовленість і представляє великі держави як центр уваги всіх інших акторів системи. Подібні погляди не тільки суперечать попереднім судженням, а й не перетинаються з іншими дослідженнями, тим самим порушуючи логіко-структурний зв'язок.

Б. Уомак, розглядаючи вплив асиметрії на глобальному рівні, прагне пояснити ефект дифузії сили. У сучасному міжнародному порядку американський дослідник бачить не лише перспективу загострення боротьби за вплив. Велику увагу він приділяє загальному вирівнюванню рівня науково-технологічного розвитку та економічних потенціалів провідних країн і наздоганяючих країн, що загрожує застосуванню його тези про значущість асиметрії в міжнародній політиці.

Тобто Б. Уомак, на відміну від інших дослідників, не ставить під сумнів сам факт наздоганяючого зростання великої групи держав в абсолютних показниках, а концентрує увагу на різній природі можливостей, якими володіють розвинені та висхідні країни (Brooks and Wohlforth, 2016). Як наслідок, асиметрія не зникає, але змінюється її природа. Приміром, одні держави спираються переважно на природно-ресурсний потенціал, тоді як інші мають більш велику демографічну базу або високу продуктивність праці.

З урахуванням таких відмінностей зближення їх показників не робить відносини з-поміж них симетричними. Неординарно автор підходить до визначення характеру міжнародної системи, що формується, яку розглядає не як багатополярну або поліцентричну, а як багатовузлову. Б. Уомак її розуміє як структуру, при якій залежно від специфіки конкретного питання можуть актуалізуватися різні конфігурації зв'язків, які спираються на різні типи матеріальних ресурсів окремих учасників відносин. Водночас у такій системі все одно зберігається асиметрія, навіть за умови сумісності загальних потенціалів.

Важливою при дослідженні асиметрії є дискусія про динаміку та наслідки асиметрії в міжнародних відносинах, яка часто визначається з погляду нерівності в матеріальних можливостях і доступних ресурсах. Найчастіше використовуваними дослідниками індикаторами асиметричних відносин між двома або більше суб'єктами є військові, економічні, демографічні, технологічні показники (Mack, 1975; Arreguín-Toft, 2001; Keohane and Nye, 1977; Womack, 2016).

Керуючись твердженням, що кожен із наукових підходів може містити елементи істини, асиметрію в міжнародних відносинах можна пояснити на основі теорії асиметрії Б. Уомака, але слід зауважити, що не всі сенсові грані цієї теорії повною мірою відображають картину сучасних асиметричних відносин.

Б. Керквліет (Kerkvliet, 2007) стверджує, що підхід Уомака є «надзвичайно вражаючим, майстерним синтезом та чітким аналізом». Дж. Андерсон (Anderson, 2006) дотримується думки, що теорія асиметрії є зрозумілою, але «вона має розглядатися як відправна точка для дослідження, а не як остаточний опис історичних умов у будь-який період».

Наукові розвідки Б. Уомака з питань асиметричних відносин В. Терлі розглядає як важливе посилення структурного реалізму, блискуче продумане і на високому рівні виконане.

Загалом праці Б. Уомака покликані зробити помітний внесок у теорію міжнародних відносин. Дослідник у своїх працях пропонує цінну поправку до деяких поточних уявлень про асиметрію, зокрема до ідеї, що вона створює нестабільність і не може бути основою для нормальних відносин.

Загалом теорія асиметрії йде в розріз із сучасними теоріями міжнародних відносин, але вона має і спільні компоненти з більшістю сучасних теорій. Зокрема, теорія асиметрії, як і класична теорія реалізму, припускає, що «можливості держав мають значення, і що держави намагаються максимізувати свої інтереси» (Womack, 2006, p.18). Також вона розділяє твердження конструктивістської теорії щодо приділення великої уваги сприйняттю і взаємодії. Проте Б. Уомак (Womack, 2006, p.19), прагнучи широко осмислити змістовні аспекти асиметрії, демонструє відхилення від певних теоретичних узагальнень.

У теоретико-методологічних конструкціях дослідження асиметрії найчастіше йдеться про диспропорцію потенціалів, порушення структурної рівноваги між учасниками міжнародних відносин, що створюють основу асиметричної співпраці у форматі підпорядкування – домінування. Зі свого боку, американський дослідник зазначає, що «держави в асиметричних взаємодіях в основному розглядаються як однакові суб'єкти, з незначною різницею в їхніх можливостях, а не як суб'єкти, чий інтереси і сприйняття формуються їхніми позиціями відносно одна одної».

Важлива відмінність теорії асиметрії від більшості теорій міжнародних відносин полягає у тому, що асиметрія не передбачає, що велика сила означає контроль над слабкішим актором. У своїй теорії Б. Уомак ставить під сумнів значення сили в асиметричних відносинах, стверджуючи, що відносна «сила» не означає контроль. Як аргумент для доказу тези науковець наводить такі судження: якщо найсильніші держави домінують, чому так багато слабких держав досі існують, і чому сильні держави так часто зазнають поразки?

Історична практика доводить, що слабкіший, який неодмінно зазнав би поразки при прямому зіткненні, може вистояти, зберегти свою незалежність і самостійність. Оскільки для слабкішої сторони це буде критичним питанням виживання, тоді як для сильнішої воно не буде становити реальної загрози існуванню. Зокрема, В'єтнам не асимілювався за тривалий час васальної залежності від Китаю, а у XX столітті успішно протистояв Франції та США.

Дослідник доводить, що більшість асиметричних відносин встановлюються шляхом переговорів, а не формуються під впливом сильнішої сторони. Часто жодна зі сторін в асиметричних відносинах не може забезпечити досягнення своїх цілей, застосовуючи наявні ресурси, що в кінцевому підсумку призводить до замкнутого кола (Womack, 2006, p.20).

В асиметричних відносинах нерівності між акторами використовуються могутнішими країнами на свою користь. Крім того, асиметрія між країнами може породжувати суттєві відмінності у поглядах сильніших та слабших країн у двосторонніх відносинах, що може призвести до неправильного розуміння намірів іншої сторони та замкнутого кола непорозумінь, які зрештою можуть викликати конфлікт.

Висновки

Отже, теорія асиметрії являє собою підхід, який має неймовірно великі аналітичні можливості, забезпечуючи концептуальну основу для різних сценаріїв у міжнародних відносинах.

Попри низку критичних тверджень щодо теорії асиметрії, праці Б. Уомака мають чимале наукове значення, і за своїм статусом теорія може класифікуватися як «порівняно нова та невідома» парадигма. Ймовірно, невдовзі поява нових досліджень асиметрії засвідчить питання її затребуваності в теорії міжнародних відносин.

Концептуалізація асиметрії міжнародних відносин наштовхується на розмаїття практик, а також на їхній навіть полемічний характер. Дослідження асиметрії в міжнародних відносинах на основі однієї теорії зазвичай продуктивне лише у відносно короткостроковій перспективі, і тому такі підходи в переважній більшості відрізняються статичністю і рефлекторно порушують питання про те, якою мірою швидкоплинні зрушення у відносинах між державами відображають істотні зміни. В рамках одного виміру практично неможливо з'ясувати, чи відображають трансформації довготривалу тенденцію значних змін в асиметричних відносинах.

Динамічна зміна наукових поглядів на природу асиметричних міжнародних відносин свідчить про послідовний розвиток цього напрямку дослідження. Теорія асиметрії зосереджується на вивченні відносин між суб'єктами з різними величинами, широко досліджених як реалістичними, так і конструктивістськими теоріями, і завдяки своєму гнучкому підходу їй вдається неоднозначно трактувати відносини між державами.

Розуміння сутності і значення асиметрії можливе тільки при комплексному розгляді фундаментальних основ її формування і функціонування. Відповідно відправним пунктом аналізу асиметрії міжнародних відносин є визначення її основних вимірів – характеристик.

Теорія асиметрії є практичним структурним підходом до теорії міжнародних відносин, що базується на фундаментальній реальності асиметричної влади серед національних держав, які прагнуть розбудувувати міцні та стабільні відносини.

REFERENCES

- Anderson, J., 2006. China and Vietnam: The Politics of Asymmetry by Brantly Womack. [Review]. *Journal of Vietnamese Studies*, [online] 4 (3). Available at: <https://libres.uncg.edu/ir/uncg/f/_Anderson_ChinaandVietnam_2009.pdf> [Accessed 10 January 2024].
- Arreguín-Toft, I., 2001. How the Weak Win Wars: A Theory of Asymmetric Conflict. *International Security*, [online] 26 (1), pp.93-128. Available at: <<https://www.researchgate.net/publication/265724968>> [Accessed 10 January 2024].
- Baldwin, D.A., 2016. Asymmetric Relations among Nations [Review of W. Brantly, Asymmetry and International Relationships]. *H-Diplo, H-Net Reviews*. [online] Available at: <<https://www.h-net.org/reviews/showrev.php?id=47095>> [Accessed 10 January 2024].
- Brooks, S. and Wohlforth, W., 2016. *America Abroad: The United States' Global Role in the 21st Century*. New York: Oxford University Press.
- Hirschman, A.O., 1980. Preface to the Expanded Edition. In: *National Power and the Structure of Foreign Trade*. Berkeley: University of California Press, pp.v-xii. <https://doi.org/10.2307/jj.15976659.2>
- Keohane, R. and Nye, J., 1977. *Power and Interdependence: World Politics in Transition*. Boston: Little Brown.
- Kerkvliet, B., 2007. China and Vietnam: The Politics of Asymmetry. Brantly Womack. [Review]. *The China Journal*, [e-journal] 57, pp.260-261. <https://doi.org/10.1086/tcj.57.20066301>
- Long, T., 2017. It's not the size, it's the relationship: from 'small states' to asymmetry. *International Politics*, [e-journal] 54 (2), pp.144-160. <https://doi.org/10.1057/s41311-017-0028-x>
- Mack, A., 1975. Why Big Nations Lose Small Wars: The Politics of Asymmetric Conflict. *World Politics*, [e-journal] 27 (2), pp.175-200. <https://doi.org/10.2307/2009880>
- Mkuti, S., 2022. Asymmetry Theory and Practical Application in US-Kenya Counterterrorism. *East African Journal of Education and Social Sciences*, [e-journal] 3 (6), pp.149-165. <https://doi.org/10.46606/eajess2022v03i06.0246>
- Thayer, C., 2011. The Tyranny of Geography: Vietnamese Strategies to Constrain China in the South China Sea. *Contemporary Southeast Asia*, 33 (3), pp.348-369.

Womack, B., 2004. Asymmetry Theory and China's Concept of Multipolarity. *Journal of Contemporary China*, 13 (39), pp.351-366. Available at: <<https://pdfs.semanticscholar.org/ed61/fecb11d32e3eda43377b76c31d4799483056.pdf>> [Accessed 10 January 2024].

Womack, B., 2006. *China and Vietnam: The Politics of Asymmetry*. [e-book] New York: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511610790>

Womack, B., 2010. *China Among Unequals: Asymmetric Foreign Relationships in Asia*. [e-book] Singapore: World Scientific. <https://doi.org/10.1142/7627>

Womack, B., 2016. *Asymmetry and International Relationships*. New York: Cambridge University Press.

ASYMMETRIC PARADIGM OF INTERNATIONAL RELATIONS

Ihor Derevianko

*PhD in History Sciences, Associate Professor,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2908-6405>,
e-mail: derevianko_ip@ukr.net,
National Aviation University, Kyiv, Ukraine, 02000*

The article analyses the asymmetric paradigm of international relations. It is noted that the theory of asymmetry is a practical structural approach to the theory of international relations based on the fundamental reality of asymmetric power between nation-states seeking to build strong and stable relations. The aim of the study is to analyse the asymmetric paradigm of international relations developed by the American political scientist B. Womack. In order to achieve this goal, a systematic approach was adopted, which contributed to a comprehensive consideration of the emergence of asymmetry. In the course of the study, the most widely used general scientific research methods (analysis, specification, comparison) were applied. The article is based on historical, axiological, and comparative methods, which allow the theoretical aspects of asymmetry to be outlined. The scientific novelty of the study lies in analysing the asymmetry theory developed by the American scholar B. Womack as a new paradigm for the study of international relations. Given the challenges to international security and the growing confrontation in the international arena, it is essential to broaden this topic's theoretical and practical foundations. Against the backdrop of growing scholarly interest in asymmetry theory, B. Womack seeks to offer a new vision of various aspects of the asymmetry of international relations that go against the established views. The researcher considers asymmetry as an objective and stable condition of international politics, which is supported by the paradoxical inability of great powers not only to annex weaker neighbouring states physically but, in many cases, to obtain certain concessions from them.

Keywords: asymmetry theory; asymmetric relations; paradigm; B. Womack.